

# Kredītinformācijas biroji un datu aizsardzība

Signe Plūmiņa

Datu valsts inspekcijas direktore

# Indivīdu attieksme pret saviem datiem

- 2011.gada pētījums
- Vai zināt kur ir Jūsu dati – 50% vāji informēti, 23 % ir labi informēti, 20% nav informēti
- Vai Jūsu dati ir aizsargāti – 50 % daļēji, 32% nemaz nav aizsargāti, 16% grūti pateikt
- Kādi dati būtu aizsargājami – konti bankās (71%), personas kods (54%), veselības informācija (53%), alga un ieņēmumi (53%), kredītinformācija un finansiālā informācija (48%), īpašumi (41%), darbības internetā (31%), sociālie tīkli (17%), .... Tautība (9%)

# Kredītinformācijas biroji

Kredītinformācijas biroju likuma mērķis –

- 1) mazināt kredītrisku un veicināt ar kredītrisku saistīta pakalpojuma plašāku pieejamību;
- 2) veicināt atbildīgu un godprātīgu saistību uzņemšanos;
- 3) nodrošināt efektīvāku kredītinformācijas pieejamību un uzlabot kredītriska pārvaldību.

# Kredītinformācijas biroju licencēšana

Licencējamās darbības:

- 1) Fizisko personu iegūtās kredītinformācijas apstrāde, lai nodotu trešajām personām, lai vērtētu iespējamā klienta vai klienta kredītspējas vērtēšanai vai sava kredītriska pārvaldībai.
- 2) Ierobežotas pieejamības informācijas iegūšana no VIS, ja ir tiesības iegūt šādu informāciju. Datu apstrādes mērķis tāds pats.

Izņēmumi:

- Savu klientu vai savu iespējamo klientu datu apstrāde;
- Vienā koncernā ietilpstošu komersanta klientu (iespējamā klienta) datu apstrāde

# Licence

- Izsniedz Datu valsts inspekcija uz 5 gadiem
- MK noteiks prasības licences saņemšanai
- Nodevas (ikgadējā, 9100eur, par licences iesniegšanu, 16 220 eur)
- Var piesaistīt citas personas kā datu operatorus, jāsaņem DVI rakstveida piekrišana
- DVI mājas lapā publisko reģistru par birojiem

# Prasības licences saņemšanai

- Akciju sabiedrība (LR vai ES/EEZ dalībvalsts)
- Reģistrēta datu apstrāde vai speciālists
- Nav nodokļu parādu (lielāki par 150eur)
- Nav noteikts aizliegums veikt komercdarbību finanšu pakalpojumu jomā
- Nav izdarīti būtiski administratīvie pārkāpumi komercdarbībā vai datu aizsardzības jomā
- Apdrošināšana (spēkā esošs līgums, tiešie zaudējumi pret trešajām personām, minimālais limits – 50 000eur, pašrisks 1500eur)
- Datu apstrādei jāatbilst N/A un IS drošības prasībām (LVS: ISO/IEC 27001:2014 L "Informācijas tehnoloģija. Drošības paņēmieni. Informācijas drošības pārvaldības sistēmas. Prasības", ko apliecina novērtējums

# Prasības padomes/valdes locekļiem

- Akcionāriem (<5%) ir nevainojama reputācija un finansiālā stabilitāte
- Ir nevainojama reputācija, izglītība, 3 gadu pieredze atbilstošu funkciju veikšanā
- Nav notiesāti par tīšu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanu
- Pret tiem nav izbeigta krimināllieta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas)
- Nav izbeigta krimināllieta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu uz nereabilitējoša pamata
- Pēdējā gada laikā nav izdarījuši administratīvo pārkāpumu komercdarbībā vai datu aizsardzībā

# Datu aizsardzība un IS drošība

- Fizisko personu datu aizsardzības likums, MK noteikumi par datu aizsardzību (nr.40; 2001.gads)
- LVS: ISO/IEC 27001:2014 L "Informācijas tehnoloģija. Drošības paņēmieni. Informācijas drošības pārvaldības sistēmas. Prasības".
- Novērtējums, ko veic eksperts, kuri atbilst noteiktām prasībām (zināšanas, pieredze, tehniskās iespējas veikt novērtējumu, neatkarība no novērtējamā un DVI) un DVI veido ekspertu sarakstu
- Standarti – DVI iesaka piemērojamo standartu sarakstu, tiek publiskoti

# Licences izsniegšana

- Iesniegums
- Dažādi dokumenti, kas apliecina atbilstību, piemēram:
  - 1) Akcionāru saraksts (<5%)
  - 2) Informācija par tehniskajiem resursiem (piem., serveru atrašanās vietas, resursu aprakstu)
  - 3) Drošības dokumenti (politika, noteikumi), risku novērtējums,
  - 4) Eksperta novērtējums
  - 5) Informāciju un dokumentu, kas apliecina nevainojamu reputāciju, finansiālo stabilitāti, izglītību, pieredzi, apdrošināšanu
  - 6) Info par datu avotiem (piem., VIS, citi ES/EEZ reģistri vai IS/VIS), to iegūšanu/atklāšanu, to kārtību
  - 7) Ja tehniskie resursi ārpus LR, tad dokumentu, kas pamato, ka DVI būs iespēja veikt pārbaudes, ja nepieciešams

# Personas datu aizsardzības aspekti

- Datu subjektu informēšana par datu apstrādi
- Proporcionalitātes princips
- Datu kvalitāte
- Datu subjekta pieeja saviem datiem
- Tiesības prasīt savu datu labošanu, dzēšanu, papildināšanu, apstrādes pārtraukšanu

# Datu subjekta informēšana par datu apstrādi

- FPDAL nosaka, ka jāinformē pirms apstrādes, ja dati iegūti no DS, vai ja nav iegūti no DS, tad jāinformē pirmo reizi izpaužot trešajām personām vai attiecīgi tos jau ievācot.
- Ja datus iekļauj reģistrā, jo maksājuma kavējums, tad vispirms nosūta DS brīdinājumu par parādu un vienlaicīgi informē par to, ka nodos datus un kādam mērķim.
- Ja datus iekļauj reģistrā, jo DS piekrišana, tad informācija tiek sniegta pirms piekrišanas iegūšanas.

# Proporcionalitātes princips

- FPDAL paredz, ka datu apstrādi veic atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.
  - 1) Datu apjomu nosaka KBL (12.panta pirmā daļa)
  - 2) Papildus ziņas var iekļaut, ja ir FPDAL noteiktais tiesiskais pamats (protams arī mērķis)
  - 3) Ja pastāv strīds par parādu vai apjomu, DB tiek iekļauta info, ka DS ir izteicis iebildumus, un vai strīdu izskata tiesa
  - 4) KB var noteikt nozarei minimālo parāda summu, kad iekļauj datus DB.
  - 5) Nevar apstrādāt sensitīvus personas datus.

# Datu kvalitāte

- FPDAL paredz, ka pārzinis nodrošina datu pareizību, savlaicīgu atjaunošanu, labošanu, dzēšanu
- KBL paredz:
  - 1) Kreditors brīdina DS par to, ka datus iekļaus DB un var izteikt iebildumus par parāda esamību vai apmēru;
  - 2) Kreditoram jāpamato parāda esamība un jāsniedz pamatojoši dokumenti
  - 3) Iekļauj DB informāciju, ka DS iebilst pret parādu vai tā apmēru;
  - 4) Kredītinformācijas lietotājam jāaktualizē dati ne retāk kā reizi ceturksnī.
  - 5) Datus glabā 5 gadi pēc parāda samaksas dienas vai 10 gadus pēc pirmās maksājuma kavējuma dienas.

# Datu subjekta pieeja saviem datiem

- 2 reizes gadā DS var saņemt informāciju no KB:

- 1) tiešsaistē – bez maksas
- 2) pa pastu – sedzot pasta izdevumus.

- Turpmāk pa maksu

FPDAL paredz tiesības iegūt:

- 1) DS personas datus
- 2) Kas saņēmuši datus
- 3) Datu apstrādes mērķi, tiesisko pamatu un veidu
- 4) Kad laboti vai laboti dati
- 5) Datu ieguves avots
- 6) Ja automatizētās metodes, ja tiek pieņemti individuāli automatizēti lēmumi

# Tiesības prasīt datu labošanu

FPDAL paredz:

- 1) DS ir tiesības pieprasīt datu papildināšanu, labošanu, apstrādes pārtraukšanu vai iznīcināšanu, ja dati nepilnīgi, novecojuši, nepatiesi, pretlikumīgi apstrādāti vai tie nav nepieciešami mērķim
- 2) DS jāpamato iepriekš minētais
- 3) Mēneša laikā DS jāsniedz atbilde

KBL paredz:

- 1) Par izpildītām saistībām – apstrādā atbilstoši mērķim, DS var prasīt dzēst, ja vien nepastāv mērķis glabāt datus
- 2) DS var iesniegt iebildumus KB vai kreditoram (lietotājam)
- 3) Ja labo vai dzēš datus, tad paziņo, kam sniedzis šīs ziņas pēdējo 12 mēnešu laikā
- 4) Ja KB vai kreditors nepiekrīt labošanai/dzēšanai, norāda, ka saņemti iebildumi

# Paldies par uzmanību!

...

[www.dvi.gov.lv](http://www.dvi.gov.lv)

info@dvi.gov.lv